

Artikel uit nieuwsbrief editie februari 2025

Lyke Ybema: "Advies voor Sterker Pedagogisch Klimaat en Betere Ondersteuning"

Binnen het samenwerkingsverband Kop van Noord Holland PO heeft Lyke Ybema (zelfstandig onderwijsadviseur en orthopedagoog) onderzoek gedaan naar de behoeften van scholen op het gebied van gedrag en pedagogisch klimaat. Dit onderzoek, aangevuld met inzichten uit landelijke trends, heeft geleid tot een advies met twee belangrijke pijlers:

1. het versterken van het pedagogisch klimaat
2. het verrijken van de basisondersteuning.

Ad 1. Versterken van het pedagogisch klimaat

Het pedagogisch klimaat vormt een belangrijke basis voor het vormgeven van inclusief onderwijs. Scholen worden uitgenodigd om kritisch te kijken naar hun pedagogische fundament en de rol van teams en leerkrachten hierin. Hierbij is het belangrijk dat binnen de scholen kritisch naar zichzelf kijken en zichzelf vragen stellen als:

- Hoe is ons pedagogisch klimaat en wat vinden wij hierin belangrijk?
- Hoe kijken we met elkaar naar gedrag en hoe praten we hierover?
- Is het (gedrags-)kader waarbinnen te handelen volledig duidelijk voor iedereen en handelt iedereen hiernaar?
- Zowel op de momenten dat het lukt als op de momenten dat het nog even niet lukt?
- Waar liggen de grenzen van het team en weet iedereen hoe dan te handelen?
- Staat gedrag en het aanleren hiervan voldoende op het programma?
- Hebben we onze persoonlijke sterktes en zwaktes voldoende in beeld en is dit bekend in het team?
- Zorgen we genoeg voor onszelf en elkaar?

Het samenwerkingsverband onderzoekt nog welke ondersteuningsbehoefte scholen hierin hebben en hoe zij hierin een rol kan spelen voor scholen.

Ad 2. Verrijken van de basisondersteuning

Opleiden gedragskundigen binnen scholen en scholengroepen

Het opleiden van gedragskundigen binnen scholen en scholengroepen is een belangrijke stap in het verrijken van de ondersteuning. Deze gedragskundigen, die goed bekend zijn met hun school, kunnen preventief en laagdrempelig ingezet worden om leerkrachten te ondersteunen bij gedragsvraagstukken. Het vormen van gedragsteams binnen scholengroepen zorgt ervoor dat deze expertise efficiënt en breed ingezet kan worden in de scholengroep.

Externe gedragskundigen swv koppelen aan gedragsteams

Daarnaast is geadviseerd de externe gedragskundigen van het samenwerkingsverband aan deze teams te koppelen. Zij bieden extra ondersteuning naast de leerkracht en gedragskundige van de school wanneer nodig. Tevens kunnen zij indien nodig gezamenlijk de ondersteuning intensiveren middels de inzet van beeldcoaching of co-teaching.

Per januari 2025 vaste externe gedragskundige per scholengroep

Tot er voldoende gedragskundigen binnen de scholen opgeleid zijn, wordt de inzet van de externe gedragskundigen vanuit het samenwerkingsverband anders georganiseerd. De extern gedragskundigen worden gekoppeld aan een vaste scholengroep. Vanaf januari '25 zullen zij dagdelen op iedere school aanwezig zijn om laagdrempelig mee te denken over gedrag en het pedagogisch klimaat binnen de school en hierin meer preventief te handelen.

Samen op weg naar Inclusief onderwijs

Met deze aanpak wordt toegewerkt naar een beter toegeruste onderwijscultuur, waarin leerkrachten en scholen zich meer gesteund voelen in de omgang met gedragsvraagstukken en een steviger pedagogisch fundament kunnen bieden voor het vormgeven van het inclusief onderwijs.

Preventieve inzet orthopedagogen/psychologen

Iedere school in de Kop van Noord-Holland heeft een orthopedagoog (via Onderwijsversterkers of via het eigen bestuur). Het SWV krijgt gedurende het schooljaar regelmatig de vraag of scholen de orthopedagoog preventief kunnen inzetten in plaats van enkel in het OT. Wist je dat dit binnen de bestaande mogelijkheden al kan?

Als leerkracht of intern begeleider heb je de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben vaak goed in beeld. Zij worden al besproken in een OT of MDO. Maar wat doe je met leerlingen waar je twijfels over hebt? Je hebt verschillende interventies ingezet maar je krijgt je vinger er maar niet achter. Dit is hét moment om de orthopedagoog of psycholoog in te schakelen

Stel je vraag en bedenk samen wat wenselijk/nodig is. Je kunt denken aan:

- **consultatie:** samen waarnemen in de groep, analyseren en tot een plan komen voor het omgaan met een leerling. De gedragswetenschappers vanuit Onderwijsversterkers werken volgens de structuur van Consultatieve Leraarbegeleiding (dr. Wim Meijer)
- **handelingsgericht observeren:** samen onderzoeken wat precies de vraag is en wat nodig is
- **handelingsgerichte interventie:** welke onderwijsbehoeften heeft het kind en wat heeft het kind nodig van de leerkracht, de groep, het gezin?

- **voorkomen of tegengaan van verzuim:** De orthopedagoog kan meehelpen om verzuim tegen te gaan, en samen met ouders, school en partners (zoals jeugdhulp) maatwerkoplossingen bedenken voor de leerling. Uitgaande van het principe van schoolaanwezigheid: Wat kan wel?
- **samenwerking met ouders:** Orthopedagogen werken onafhankelijk en zijn daardoor waardevolle sparringpartners in lastige situaties, bijvoorbeeld wanneer de samenwerking tussen school en ouders/verzorgers niet soepel verloopt.
- **aanvullende onderdelen:** handelingsgerichte diagnostiek, gesprek met de ouders.

De begeleiding is niet alleen gericht op de leerling, maar vooral op het versterken van jouw rol als leerkracht of intern begeleider. Samen bekijken we welke stappen nodig zijn om een leerling verder te helpen, wat jij kunt doen binnen jouw mogelijkheden en hoe wij je daarin kunnen ondersteunen. Uiteindelijk profiteert jouw hele groep hiervan.

Waarom deze aanpak?

Met elkaar willen we meer preventief werken en vroegtijdige signaleren. Door op tijd in gesprek te gaan en actie te ondernemen kunnen we mogelijk psychodiagnostisch onderzoek en escalatie van problemen voorkomen. We streven er ook naar dat leerlingen niet terechtkomen in ondersteuningsstructuren zoals het OT.

Praktische informatie

Er is (binnen de bestaande contracten/werkuren) ruimte om preventief te werken. Neem contact op met de orthopedagoog die aan jullie school verbonden is of bezoek de website voor meer informatie. Scholen die met orthopedagogen van de Onderwijsversterkers werken kunnen terecht bij: [Onderwijs & ondersteuning - Onderwijsversterkers](#).